

CIVILINĖS TEISĖS IR KONKURENCIJOS TEISĖS NORMŲ SAVEIKA

Doktorantas Daivis Švirinas

Lietuvos teisės universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedra
Ateities g. 20, 2057 Vilnius
Telefonas 71 45 87
Elektroninis paštas ctk@ltu.lt

Pateikta 2002 m. kovo 19 d.

Parengta spausdinti 2002 m. gegužės 27 d.

Recenzavo Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės katedros lektorius dr. Irmantas Norkus ir Lietuvos teisės universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedros lektorius dr. Egidijus Baranauskas

S a n t r a u k a

Straipsnyje analizuojama civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveika, kuri tampa vis aktualesnė plėtojant konkurencijos teisę bei įgyvendinant naujojo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso normas. Civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveikos analizė atliekama vertinant vieną iš svarbiausių civilinės teisės principų – sutarties laisvės principą, analizuojamos atskiros sutarčių rūšys, konkrečiai, sutartys dėl agento paslaugų, distribucijos, franšizės, kurias reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Analizuojant įvardytą sąveiką, atskiros civilinės teisės normos yra aiškinamos atsižvelgiant į konkurencijos teisės normas tiek, kiek yra reikalinga išskirti esminius sąveikos aspektus. Autorius straipsnyje formuoja tam tikras išvadas, kurios turėtų padėti tinkamai aiškinti ir įgyvendinti civilinės teisės normas bei sudaryti prielaidas, kad įgyvendinant civilinės teisės normas nebūtų pažeistos konkurencijos teisės normos.

Analizuojant konkurencijos teisės normų ir civilinės teisės normų sąveiką konkurencijos teisė ir civilinė teisė turėtų būti suprantamos kaip dvi savarankiškos atskiros teisės šakos. Toks požiūris šiuo metu dar nėra įtvirtintas Lietuvos teisės moksle, konkurencijos teisė nėra dėstoma mokslo įstaigose kaip savarankiška teisės šaka. Tikėtina, kad atsižvelgiant į susiklosčiusius rinkos santykius ir santykių, kuriuos reglamentuoja konkurencijos teisė, specifiką, konkurencijos teisė bus neabejotinai išskiriama į atskirą teisės šaką. Konkurencijos santykiai – tai saviti santykiai, kurie susiformuoja ūkio subjektams tiek fiziniams, tiek ir juridiniams subjektams konkuruojant tarpusavyje. Konkurencijos santykiai yra labai svarbi garantija užtikrinant laisvą ir efektyvią rinkos ekonomiką, garantuojant ūkio subjektų ūkinės veiklos laisvę ir iniciatyvą. Konkurencijos santykius reglamentuoti kitų teisės šakų normomis nėra galimybės, nes jų specifiška lemia ir būtinybę taikyti savitą reguliavimo metodą. Šį metodą galima įvardyti kaip imperatyvinį metodą, nes jo pagrindą sudaro tam tikrų draudimų ir įpa-

reigojimų nustatymas. Svarbi konkurencijos teisės reguliavimo metodo ypatybė yra tai, kad konkurencinių teisės santykių dalyviai iš esmės būdami lygiateisiai ir turintys teisę laisvai veikti, vis dėlto yra ribojami ir jiems yra draudžiama atlikti tam tikrus veiksmus, kurie panaikina ar iškraipo konkurenciją ir kartu varžo kitų ūkio subjektų veikimo laisvę. Atsižvelgiant į Alfonso Vaišvilos nuomonę, kuris teigia, kad savarankiškos teisės šakos atsiradimo sąlygos yra: 1) visuomeninių santykių savitumo laipsnis; 2) jų socialinė svarba; 3) nebuvimas galimybės tuos santykius sureguliuoti jau turimų teisės šakų normomis; 4) būtinybė taikyti šiai santykių grupei specialų teisinio reguliavimo metodą [1, p. 263], yra logiška teigti, jog konkurencijos teisė yra savarankiška teisės šaka, turinti atskirą reguliavimo dalyką bei reguliavimo metodą.

Toliau nagrinėjant civilinės teisės ir konkurencijos teisės santykį, tikslinga sulygtinti šių teisės šakų reguliavimo objektus. Kaip žinome, civilinė teisė reglamentuoja asmenų turtinius santykius ir su šiais santykiais susijusius neturtinius santykius, taip pat šeimos santykius. Konkurencijos teisė, kaip buvo minėta, reglamentuoja ūkio subjektų, t. y. tiek fizinių, tiek ir juridinių asmenų, dalyvaujančių ūkinėje veikloje, santykius, kurie susidaro konkuruojant ūkio subjektams. Iš to plaukia, kad civilinės teisės normos, reglamentuojančios ūkio subjektų veiklos bendruosius pagrindus, sandorių sudarymą ir kitus veiksmus, yra pagrindas susiformuoti ir plėtoti konkurenciniams teisiniams santykiams. Civilinės teisės normos suteikia ūkio subjektams laisvę pasirinkti savo veiklos būdus ir formas, tačiau toks absoliutus veiksmų laisvės suteikimas ūkio subjektui sudaro sąlygas tuo pat metu ir riboti kitų ūkio subjektų laisvę, panaikinti ar iškreipti konkurenciją, kuri kaip jau buvo minėta, yra vienas pagrindinių ūkio veiklos principų ir natūraliai reguliuoja ūkį. Būtent konkurencinės teisės normos ir užtikrina šių vertybių apsaugą, nustatydamos tam tikrus draudimus ūkio subjektams laisvai pasirinkti savo veiklos būdus, priemones bei įpareigojimus, kurie turi užtikrinti konkurenciją tarp rinkos dalyvių bei apsaugoti vartotojų teises.

Iš to plaukia svarbus konkurencijos teisės ir civilinės teisės sąveikos aspektas: **civilinės teisės normos iš esmės yra dispozityvinės ir įtvirtina tam tikrus leidimus, galimas veikimas alternatyvas, o konkurencijos teisės normos imperatyvinės ir įtvirtina tam tikrus draudimus.**

Tinkamiausias būdas analizuoti civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveiką – yra sutarties laisvės principo ribojimo analizė, remiantis konkrečių sutarčių rūšimis, kurios įtvirtintos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (toliau tekste – Civilinis kodeksas) [2]. Šis principas paprastai suprantamas kaip šalių laisvė sudaryti bet kokią sutartį, kuri neprieštarauja teisei ir moralei, ar jos nesudaryti ir laisvai nustatyti sutarties sąlygas. Būtent sutartyse šalys reglamentuoja tarpusavio santykius, vykdydamos ūkinę veiklą, taip pat turi galimybę daryti įtaką ir subjektų, kurie nėra sutarties šalys, veiksmams. Šio principo turinys kito priklausomai nuo ūkio ir teisės raidos tendencijų, ir buvo suabsoliutintas jo pradinio formavimosi laikotarpiu bei ribojamas vėlesniu laikotarpiu ir šiuo metu. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalis [3] numato, kad valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei. Tai reiškia, jog valstybė siekia, jog įgyvendinant ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos konstitucinį principą, kurio realizavimo svarbi garantija – sutarties laisvės principas, būtų patenkinti ne tik konkretaus subjekto interesai, bet kad tenkinant konkretaus subjekto interesus galėtų būti užtikrinta ir tautos gerovė. Civiliniame kodekse yra įtvirtintos teisės normos, kurios numato konkrečius ribojimus sudarant sutartis ir nustatant sutarčių sąlygas, galinčias riboti ar ribojančias konkurenciją. Tokie ribojimai yra nustatyti sutartims tarp prekybos agento ir atstovaujamojo distribucijos, komiso, franšizės sutartyse.

Šios civilinės teisės normos dažniausiai yra imperatyvaus pobūdžio, t. y. apriboja subjektų galimybę nustatyti tokias sutarties sąlygas, kurios prieštarauja konkurencijos teisės normoms. Tokio pobūdžio teisės normos civilinėje teisėje nėra dažnos, kadangi dauguma normų yra dispozityvinio pobūdžio, suteikiančios teisę ūkio subjektams laisvai pasirinkti sutarties sąlygas. Šios civilinės teisės normos yra blanketinio pobūdžio, nes nedetalizuoja sutarties sąlygų, kurios yra negalimos kaip prieštaraujančios konkurencijos teisei, o nukreipia į konkurencijos teisę, kuri reglamentuoja teisinius konkurencijos santykius. Tokia normų sąveika lemia būtinybę ūkio subjektams, dalyvaujantiems ūkinėje veikloje, įvertinti savo teises

remiantis tiek civilinės teisės normomis, tiek ir įvertinti ribojimus, nustatytus konkurencijos teisės. Šioje situacijoje akivaizdu, jog sutarties laisvės principas, kurio realizaciją turi užtikrinti civilinės teisės normos, yra ribojamas konkurencijos teisės normų. Sutarties laisvės principo ribojimo apimtis kiekvienu konkrečiu atveju gali skirtis – tai priklauso nuo ūkio subjektų padėties rinkoje, jų galimybės daryti įtaką konkrečiai rinkai. Siekiant detaliau nustatyti, kaip yra ribojamas sutarties laisvės principas, būtina išanalizuoti konkrečius atvejus, kada civilinio kodekso normos riboja šalių teisę laisvai nustatyti sutarties sąlygas, kaip ir kodėl šios teisės yra ribojamos.

Civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveika atsispindi analizuojant civilinės teisės reglamentuojamą atstovavimo institutą, o konkrečiai, susitarimą dėl prekybos agento teikiamų paslaugų. Pagal konkurencijos teisę sutartis su prekybos agentu yra priskirtina vertikalųjų susitarimų rūšiai, t. y. susitarimams, kurių šalys veikia skirtingu prekės gamybos ar platinimo lygmeniu, ir gali būti pripažįstama kaip konkurenciją ribojantis susitarimas, jei numato Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnyje [4] (toliau – Konkurencijos įstatymas) nustatytus draudimus. Pagal Civilinio kodekso 2.152 straipsnį prekybos agentas apibrėžiamas kaip nepriklausomas asmuo, kurio pagrindinė ūkinė veikla – nuolat už atlyginimą tarpininkauti atstovaujajam sudarant sutartis ir sudaryti sutartis savo ar atstovaujamojo vardu ir atstovaujamojo sąskaita bei dėl jo interesų. To paties straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad atstovaujамasis ir atstovas gali tarpusavyje nustatyti tik tokias konkurenciją ribojančias sąlygas, kurių nedraudžia konkurencijos teisės normos.

Analizuojant prekybos agento sąvoką reikia išskirti šiuos prekybos agento požymius:

- 1) prekybos agentas yra nepriklausomas asmuo. Tai reiškia, jog, pavyzdžiui, prekybos agentu negali būti pripažįstama įmonė, kuri įsteigta ir valdoma atstovaujamojo ar atstovaujamojo darbuotojo;
- 2) pagrindinė prekybos agento ūkinė veikla – nuolatinis tarpininkavimas už atlyginimą;
- 3) tarpininkavimo pobūdis – pirkimo–pardavimo sutarčių sudarymas savo ar atstovaujamojo vardu ir atstovaujamojo sąskaita bei dėl jo interesų.

Tokia prekybos agento samprata leidžia teigti, kad agentas iš esmės neprisiima jokios finansinės ar ekonominės rizikos tarpininkaudamas atstovaujajam. Tokį prekybos agentą konkurencijos teisėje yra priimta vadinti tikroju prekybos agentu. Dažniausiai tokio prekybos agento sudarytos sutartys su atstovaujamoju neprieštaruja konkurencijos teisės normoms. Tokios nuostatos laikosi ir Europos Komisija pateikdama savo išaiškinimus dėl bendrosios išimties vertikaliesiems susitarimams taikymo. Prekybos agento sudaromų sutarčių atstovaujamojo interesais ir sąskaita sąlygos iš esmės yra nustatomos atstovaujamojo. Tai yra nustatyta Civilinio kodekso 2.156 straipsnio 1 punkte, kuriame nurodoma, kad prekybos agentas privalo sąžiningai ir rūpestingai vykdyti visus atstovaujamojo pavedimus ir protinumo kriterijų atitinkančias instrukcijas, būti lojalus atstovaujajam ir veikti išimtinai dėl atstovaujamojo interesų. Prekybos agento atlyginimas dažniausiai nustatomas kaip tam tikras procentas nuo jo sudarytų sandorių sumos, ir prekybos agentas nepatiria nuostolių, jei tam tikra produkcija nėra parduodama ar prarandama, patiriama kitų nuostolių, nes tiek visa ekonominė, tiek ir finansinė, rizika tenka atstovaujajam. Kaip konkurencijos ribojimas nebus suprantama ir išimtinai prekybos agentui nustatyta teritorija, kurioje jis turės teisę vykdyti tarpininkavimo funkcijas, nustatyti apribojimai parduoti prekes tik tam tikrai kategorijai pirkėjų, nustatytos fiksuotos kainos, kurių turi laikytis prekybos agentas sudarydamas pirkimo–pardavimo sutartis. Taip pat prekybos agentui gali būti nustatytas ribojimas teikti prekybos agento ar panašias paslaugas konkurentams. Gali būti pateisinami ir tam tikri ribojimai atstovaujamojo atžvilgiu, kuriuos gali sudaryti atstovaujamojo įsipareigojimas neskirti konkrečiai teritorijai ar klientų kategorijai kitų prekybos agentų. Taigi akivaizdu, kad nors sutartyje su paprastuoju prekybos agentu gali būti gausu sąlygų ar susitarimų, kurie pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį formaliai yra draudžiami, tačiau faktiškai neturi esminės įtakos konkurencijai. Tai lemia, kaip jau buvo minėta, atstovavimo instituto prigimtis – agentas priklauso nuo atstovaujamojo agentui teikiamų pavedimų.

Padarius tokią išvadą, kyla logiškas klausimas, o kam gi įstatymų leidėjas Civiliniame kodekse nustatė draudimą tarpusavio sutartyje nustatyti tik tokias konkurenciją ribojančias

sąlygas, kurių nedraudžia konkurencijos teisės normos, jeigu sutartyje tarp prekybos agento ir atstovaujamojo nustatomi tarpusavio teisių apribojimai nebus vertinami kaip konkurenciją ribojantys.

Vienas iš galimų atsakymų yra tai, kad šalys tarpusavio sutartyje gali nustatyti ne tik tarpusavio konkurenciją ribojančias sąlygas, bet ir sąlygas, turinčias įtaką konkurencijai tarp trečiųjų šalių, nesančių sutarties šalimis. Pavyzdžiui, atstovaujamojo, kuris užima dominuojančią padėtį rinkoje, nurodymas prekybos agentui parduoti prekes skirtingomis kainomis, priklausomai nuo kliento, gali pakenkti konkurencijai tarp prekes įsigyančių ūkio subjektų ir pan.

Kitas galimas paaiškinimas yra tai, kad Civilinio kodekso XII skyriaus pirmas skirsnis „Prekybos agentas“ nustato teisės normas reglamentuojančias ne tik paprastojo prekybos agento veiklą, kuris, vykdydamas savo veiklą, neprisiima jokios finansinės ar ekonominės rizikos, bet ir prekybos agento, kuris prisiima ekonominę ar finansinę riziką. Tokia rizika gali būti suprantama kaip dalyvavimas finansuojant ir prisiimant riziką dėl prekių likučio saugojimo, atliekant specialaus pobūdžio investicijas, kurios būtinos konkrečiai veiklai, kurią agentas įsipareigoja vykdyti tenkindamas atstovaujamojo interesus, ir iš esmės negali būti panaudotos kitoje veikloje, prisiėmimas dalies išlaidų, susijusių su prekių gabenimu, tiesioginis ar netiesioginis įsipareigojimas investuoti į prekių reklamą, sukūrimas ir išlaikymas garantinio ir kitokio aptarnavimo, kuris būtinas siekiant tinkamai aptarnauti prekę įsigijusius klientus, prisiėmimas rizikos už prekės padarytą žalą, prisiėmimas rizikos tuo atveju, jei klientai tinkamai neįvykdo sutarties. Abejotina, ar prekybos agentas, kuris prisiima visas ar dalį įvardytų rizikų, gali būti apibūdinamas kaip nepriklausomas asmuo, kuris nuolat už atlyginimą tarpininkauja atstovaujamojam sudarant sutartis savo ar atstovaujamojo vardu ir atstovaujamojo sąskaita bei dėl jo interesų, kadangi akivaizdu, jog prekybos agentas tokioje situacijoje veiks ir savo sąskaita ir, be jokios abejonės, savo interesais. Šiuo atveju taip pat galima teigti, kad prekybos agentas vykdo savarankišką ekonominę veiklą, susijusią su atstovaujamojo jam suteiktomis funkcijomis. Taigi kyla dilema, kaipgi vertinti būtent tokią prekybos agento veiklą, ar reglamentuos jo veiklą analizuojamas Civilinio kodekso skirsnis ir jei ne, kaip spręsti tokio prekybos agento sutarties su atstovaujamoju reglamentavimą. Kaip matome, civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveika sukuria tam tikrą dilemą, kurią būtina išspręsti siekiant išsiaiškinti, kokios civilinės teisės normos turi būti taikomos šalių santykiams. Taip pat yra svarbu pažymėti ir tai, kad konkurencijos teisės kontekste prekybos agento, kuris prisiima finansinę ar ekonominę riziką, sutartis su atstovaujamoju vertinama kaip potencialiai galinti riboti konkurenciją ir ypač tais atvejais, kai prekybos agentas konkuruoja savo sąskaita su atstovaujamoju toje pačioje rinkoje, ar prekybos agentas tuo pat metu atstovauja atstovaujamojo konkurentams, veikiantiems toje pačioje atitinkamoje rinkoje.

Siekiant tinkamai atsakyti į iškilusį klausimą, svarbu atkreipti dėmesį į Civilinio kodekso 2.158 straipsnio 3 dalį, kurioje numatyta, kad jeigu prekybos agentas garantuoja atstovaujamojam, kad kita tam tikro sandorio šalis tinkamai įvykdys sutartį, prekybos agentas turi teisę gauti papildomą atlyginimą (*del credere*). Nors ši Civilinio kodekso norma yra susijusi su atlyginimo prekybos agentui nustatymu, vis dėlto galima teigti, jog suteikia teisę prekybos agentui prisiimti finansinę riziką. Kaip jau buvo minėta, tokios rizikos kartu su kitomis prisiėmimas lemia, kad agentas gali būti traktuojamas kaip subjektas, vykdamas savarankišką ekonominę veiklą, ir gali lemti kitokį poveikį konkurenciniams santykiams. Tačiau abejotina, ar būtų galima daryti išvadą, kad analizuojamo Civilinio kodekso skirsnio normos turi būti taikomos ir prekybos agentui, kuris prisiima ekonominę ar finansinę riziką, vien dėl to, kad viena iš tokios rizikos prisiėmimo formų yra nustatyta Civiliniame kodekse, kadangi, kaip jau buvo pabrėžta, prekybos agento samprata, nustatyta Civiliniame kodekse, leidžia daryti priešingą išvadą.

Tikėtina, kad dilemos išsprendimą galėtų palengvinti atsakymas į klausimą, o kaipgi reglamentuoti prekybos agento, prisiimančio ekonominę ir finansinę riziką, veiklą tuo atveju, jei padarytume prielaidą, jog Civilinio kodekso skirsnis, reglamentuojantis prekybos agento veiklą, tokiam prekybos agentui nėra taikomas. Savo esme sutartis su įvardytu prekybos

agentu būtų labiausiai panaši į distribucijos sutartį. Distribucijos sutartimi viena šalis – distributorius – įsipareigoja tam tikrą laiką ar neterminuotai savo vardu ir lėšomis pirkti iš kitos šalies – gamintojo (tiekėjo) – prekes (paslaugas) ir parduoti jas galutiniam vartotojui ar kitiems distributoriams bei atlikti kitus su prekių (paslaugų) perpardavimu susijusius darbus, o gamintojas (tiekėjas) įsipareigoja parduoti prekes (paslaugas) distributoriui bei atlikti kitus su prekių (paslaugų) paskirstymu susijusius darbus. Skirtumas tarp prekybos agento, prisiimančio ekonominę ir finansinę riziką, ir distributoriaus būtų daugiau formalus. Visų pirma prekybos agentas gali sudaryti sutartį ne tik savo, bet ir atstovaujamojo vardu ir iš esmės sukuria teises ir pareigas atstovaujajam. Kitas skirtumas yra tai, kad distribucijos sutartimi distributorius dažniausiai įgyja prekes nuosavybėn ir turi galimybę jomis disponuoti, o prekybos agentas prekių neįgyja nuosavybės teise. Prekybos agento, prisiimančio ekonominę ir finansinę riziką, sudarytos sutarties priskyrimas distribucijos sutarčiai atitinkamai lemtų, jog iš esmės tiek pagal civilinės teisės normas, tiek ir pagal konkurencijos teisės normas keičiasi šalių teisės ir pareigos, nutraukimo sąlygos bei galimybė nustatyti prekių perpardavimo–pirkimo sąlygas. Tokie atsirandantys ribojimai iš esmės nesuderinami su prekybos agento sudaromų sutarčių esme. Kita vertus, jeigu prekybos agentas pagal savo prisiimtą pagal sutartį įsipareigojimą prigimtį gali būti prilyginamas savarankišką ekonominę veiklą vykdančiai įmonei, logiška būtų manyti, jog jis galėtų būti įpareigojamas sudaryti distribucijos sutartį, kuri geriausiai atitiktų jo veiklos pobūdį. Be to, Civilinis kodeksas iš esmės nenumato galimybės, kaip jau buvo minėta, ūkio subjektui, teikiančiam agento paslaugas, prisiimti anksčiau aptartų finansinių ir kitokio pobūdžio įsipareigojimų.

Įgyvendinant ir taikant konkurencijos teisės normas nėra iš esmės svarbu, ar sutartis bus pavadinta kaip prekybos agento sutartis ar distribucijos sutartis ir kaip formaliai bus apibrėžtos šalių teisės ir pareigos. Konkurencijos teisės normos įgyvendinamos ir taikomos remiantis ekonominiu rezultatu, kuris yra pasiektas ar kurio šalys siekė, nustatydamos vienas ar kitus įsipareigojimus ar teises, o formalus kriterijus neturės lemiamos įtakos.

Iš to plauktų svarbi civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveikos taisyklė: aiškinant sutartis civilinėje teisėje pirmiausia turi būti nagrinėjami tikrieji šalių ketinimai, o įgyvendinant ir taikant konkurencijos teisės normas svarbiausia ne tik koks tikrasis šalių ketinimas, o kokį ekonominį rezultatą sudarydamos sutartį šalys sukūrė ar galėjo sukurti.

Apibendrinant išsakytas mintis apie prekybos agento, prisiimančio finansinę ir kitokią riziką, su atstovaujamoju sudaromos sutarties reglamentavimą reikia pasakyti, jog tikslinga priskirti tokią sutartį mišriai sutarčių rūšiai, t. y. turinčiai dviejų sutarčių rūšių požymių – tiek distribucijos, tiek ir prekybos agento sutarties. Remiantis tokia išvada reikėtų nustatyti, jog sutarties formai, įforminant teises ir pareigas, mokant atlyginimą, prekybos agento teisėms, susijusioms su jo galimybe veikti atstovaujamojo vardu, bei atsakomybės pagal prekybos agento sudarytas sutartis santykiams tokiu atveju turėtų būti taikomos prekybos agento sutarties nuostatos, o visoms kitoms teisėms ir pareigoms, susijusioms su papildomų prekybos agento įsipareigojimų prisiėmimu, nustatant konkurenciją ribojančias nuostatas bei nutraukiant sutartį turėtų būti taikomos distribucijos sutarties nuostatos.

Civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveiką tikslinga nagrinėti ir analizuojant Civilinio kodekso šeštosios knygos IV dalies XXXIX skyrių, kuris reglamentuoja distribucijos sutartį. Civilinio kodekso 6.796 straipsnis pateikia tokią distribucijos sutarties sampratą: distribucijos sutartimi viena šalis – distributorius – įsipareigoja tam tikrą laiką ar neterminuotai savo vardu ir lėšomis pirkti iš kitos šalies – gamintojo (tiekėjo) prekes (paslaugas) ir parduoti jas galutiniam vartotojui ar kitiems distributoriams bei atlikti kitus su prekių (paslaugų) perpardavimu susijusius darbus, o gamintojas (tiekėjas) įsipareigoja parduoti prekes (paslaugas) distributoriui bei atlikti kitus su prekių (paslaugų) paskirstymu susijusius darbus.

Analizuojant šį apibrėžimą galima išskirti šiuos esminius distribucijos sutarties bruožus:

1. Distribucijos sutarties šalys yra įmonės (verslininkai), kurios veikia savarankiškai skirtinguose prekės gamybos ar platinimo lygmenyse;
2. Distributorius perka prekes perparduoti savo vardu ir lėšomis iš gamintojo (tiekėjo);

3. Šalys taip pat gali įsipareigoti atlikti ir kitus darbus, susijusius su prekių (paslaugų) paskirstymu.

Analizuojant civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveiką svarbus Civilinio kodekso 6.800 straipsnyje įtvirtintas distribucijos sutarčių išskyrimas į išimtinės ir pasirinktinės distribucijos sutartis. Įvardytas Civilinio kodekso straipsnis nurodo, kad išimtinės distribucijos sutartimi gamintojas (tiekėjas) įsipareigoja parduoti sutartyje nurodytas perparduoti skirtas prekes tik vienam distributoriui konkrečioje distributoriui išimtinai priskirtoje teritorijoje arba konkrečiai distributoriui išimtinai paskirtai pirkėjų grupei. Pasirinktinės distribucijos sutartimi gamintojas (tiekėjas) įsipareigoja parduoti skirtas perparduoti prekes tam tikriems distributoriams, kurie atitinka gamintojo (tiekėjo) nustatytus techninius, kvalifikacinius ir kitokius kriterijus. Atsižvelgiant į tai, ar sutartis pripažįstama išimtinės ar pasirinktinės distribucijos sutartimi, skiriasi ir konkurencijos teisės normų taikymas. Pavyzdžiui, jeigu šalys yra sudarę išimtinės distribucijos sutartį, didelė tikimybė, jog tokioje sutartyje nustatytas išimtinio pirkimo įpareigojimas iš esmės neribos konkurencijos, o jei šalys yra sudariusios pasirinktinės distribucijos sutartį, toks ribojimas bus vertinamas griežčiau, nes sudaro palankesnes sąlygas rinkų padalijimui. Priešingai nei išimtinės distribucijos atveju, pasirinktinės distribucijos sutartyje nustatytas įpareigojimas neplatinti konkuruojančių prekių yra pripažįstamas konkurenciją ribojančia sąlyga. Anksčiau pateikta distribucijos sutarčių išskyrimo į išimtinės ir pasirinktinės analizė, leidžia suformuluoti labai svarbią civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveikos taisyklę: **tinkamai įgyvendinti civilinės teisės normas galima tik tuo atveju, jei tinkamai aiškinamos konkurencijos normos ir, atvirkščiai, – tinkamai įgyvendinti konkurencijos teisės normas galima tada, jei šalių santykiai tinkamai aiškinami ir vertinami pagal Civilinės teisės normas.**

Civilinio kodekso 6.801 straipsnis numato, kad distribucijos sutartyse šalys gali numatyti tik tokias konkurenciją ribojančias sąlygas, kurių nedraudžia konkurencijos teisė. Ši Civilinio kodekso norma yra blanketinė ir įpareigoja šalis atsižvelgti į konkurencijos teisės normas, kurios turi būti taikomos distribucijos sutarčiai. Šio straipsnio 2 dalis nurodo, kad jeigu yra įvykdytos 6.801 straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos, tai išimtinėje distribucijos sutartyje šalys gali numatyti sąlygą, kad:

1. distributorius negamins ir nepaskirstys prekių, kurios konkuruoja su sutartyje numatytais prekėmis;
2. sutartyje nustatytas prekes distributorius pirs tik iš gamintojo (tiekėjo);
3. distributorius nevykdys pirkėjų paieškos ir nesteigs filialų ir atstovybių kitoje teritorijoje, negu nustatyta sutartyje.

Aptariamo Civilinio kodekso straipsnio nuostatos gali būti aiškinamos ir vertinamos tik atsižvelgiant į konkurencijos teisės normas. Pavyzdžiui, aptariamo Civilinio kodekso straipsnio 2 dalies pirmame punkte nustatytas ribojimas distributoriui negaminti ir neskirstyti prekių, kurios konkuruoja su sutartyje numatytais prekėmis, gali būti taikomas tik tuo atveju, jei šalys yra sudariusios išimtinės distribucijos sutartį. Tai įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos 1999 m. gruodžio 27 d. nutarimo Nr. 38 „Dėl bendrosios išimties suteikimo vertikaliesiems susitarimams taikant Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5, 6 ir 7 straipsnius 31 straipsnyje“ [5]. Civilinio kodekso 6.801 straipsnio 2 dalies antrame punkte numatytas galimas distributoriaus įsipareigojimas sutartyje nustatytas prekes pirkti tik iš gamintojo (tiekėjo) taip pat yra galimas tuo atveju, jei šalys yra sudariusios išimtinės distribucijos sutartį, kadangi įvardyto Konkurencijos tarybos nutarimo 27.4 punktą numato, kad negalima riboti pasirinktinės distribucijos tinklo narių tarpusavio tiekimus. Tuo atveju, jeigu būtų nustatytas įvardytas įpareigojimas pasirinktinės distribucijos atveju, be jokios abejonės būtų apribota distributorių galimybė vykdyti tarpusavio tiekimus. To paties Civilinio kodekso straipsnio 2 dalies 3 punkte numatyta galimybė apriboti distributoriaus teisę vykdyti pirkėjų paiešką ir steigti filialus ir atstovybes kitoje teritorijoje, negu nustatyta sutartyje, gali būti realizuojama tik tuo atveju, jei šalys sudaro išimtinės distribucijos sutartį. Tokia išvada darytina remiantis Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos paaiškinimais dėl bendrosios išimties priėmimo vertikaliesiems susitarimams. Šių paaiškinimų, įtvirtintų Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos 1999 m. gruodžio 27 d. nutarime Nr. 38 „Dėl bendrosios išimties suteikimo

vertikaliesiems susitarimams taikant Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5,6 ir 7 straipsnius”, V skirsnio 2 punkto a) papunktyje nustatyta, kad tiekėjas gali reikalauti iš distributoriaus nevykdyti aktyvios veiklos parduodant prekes už išimtinai paskirtos teritorijos ribų arba pirkėjų ar vartotojų grupės.

Analizuojamo Civilinio kodekso straipsnio 3 dalis draudžia šalims nustatyti sutartyje perpardavimo kainas ir kitokias išimtines sąlygas, prieštaraujančias konkurencijos teisės reikalavimams. Iš tiesų Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą draudžia susitarimus, tiesiogiai ar netiesiogiai nustatančius prekės kainas. Šis draudimas yra bendro pobūdžio, tačiau aptartas Konkurencijos tarybos nutarimas dėl bendrosios išimties suteikimo vertikaliesiems susitarimams nustato, jog gali būti nustatomos maksimalios perpardavimo kainos. Toks leidimas gali būti aiškinamas tuo, kad prekių gamintojas (tiekėjas) gali būti suinteresuotas parduoti kuo daugiau prekių, užimti kuo didesnę rinkos dalį, o tai efektyviai padaryti gali padėti nedidelių kainų politika. Taigi analizuojant ir šią civilinės teisės normą yra akivaizdu, jog teisingas civilinės teisės normų įgyvendinimas galimas tik tinkamai aiškinant konkurencijos teisės normas. Panašiai turi būti vertinamos ir teisės normos, nustatytos Civilinio kodekso 6.802 straipsnyje. Šio straipsnio 3 dalis nustato distributoriui pareigas, kurias jis turi vykdyti, jeigu ko kita nenustato sutartis ir konkurencijos teisės reikalavimai. Tam tikrų pareigų atlikimas sietinas su konkurencijos teisės normų reikalavimais. Pavyzdžiui, 1 punktą numato, jog distributorius privalo parduoti prekes tik sutartyje nustatytoje teritorijoje ar sutartyje nustatytiems asmenims – šis reikalavimas turi būti vertinamas kaip išimtinės distribucijos sutarties sąlyga. Tokia sąlyga sudaro galimybę tiekėjui greičiau patekti į rinką, sumažina distributoriaus, kuris įsipareigoja platinti naują produktą atitinkamoje rinkoje, veiklos riziką. 7 punktą įpareigoja distributorių nesteigti filialų ir atstovybių kitoje, nei nustatyta sutartyje, teritorijoje. Šis ribojimas taip pat yra išimtinės distribucijos sutarties elementas ir sudaro sąlygas užkirsti sąlygas distributoriams pasinaudoti kitų distributorių efektyvaus darbo rezultatais, pavyzdžiui, efektyvios reklamos sukurta nauda ar pan., ir sėkmingai parduoti produktus kitam distributoriui išimtinai priskirtoje teritorijoje. Toks konkurencijos ribojimo elementas iš esmės nėra draudžiamas, jei pats išimtinės distribucijos sutarties sudarymas neriboja konkurencijos. 8 punkte numatytas įpareigojimas distributoriui pirkti prekes tam tikromis partijomis arba prekių minimumą per tam tikrą sutartyje nustatytą terminą iš esmės susijęs su pasirinktinės distribucijos sutartimi ir kiekybinio kriterijumi, kuris naudojamas distributoriams atrinkti. Tiekėjas (gamintojas) gali būti suinteresuotas dirbti su keliais distributoriais, kurie turi galimybę pirkti didelius kiekius produkcijos perparduoti ir taip sumažinti savo pardavimų veiklos administravimą. 12 punktą įpareigoja distributorių negaminti prekių, kurios konkuruoja su sutartyje nustatytomis prekėmis. Šis draudimas turėtų būti aiškinamas atsižvelgiant į konkurencijos teisės normas, reglamentuojančias vertikaliosios susitarimus tarp konkurentų. Akivaizdu, jog distributorius, gaminantis konkuruojančias su tiekėjo tiekiamomis prekėmis, yra tiesioginis konkurentas tiekėjui. Jeigu susidarytų tokia situacija, suprantama, jog konkurentai galėtų derinti savo veiksmus ir taip galėtų riboti konkurenciją. Be to, aptariamose bendrosios išimties 24 straipsnis numato, kad bendroji išimtis nėra taikoma vertikaliesiems susitarimams tarp konkuruojančių ūkio subjektų, jeigu pirkėjas yra konkuruojančių prekių gamintojas. Atsižvelgiant į anksčiau atliktą analizę, galima suformuluoti svarbų civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveikos aspektą: **kuriant civilinės teisės normas, remiamasi konkurencijos teisės normomis.**

Civilinio kodekso šeštos knygos IV dalies XXXVII skyrius įtvirtina teisės normas, kurios reglamentuoja franšizės sutartį. Ši sutartis taip pat svarbi atliekant konkurencijos ir civilinės teisės normų santykio analizę.

Civilinio kodekso 6.766 straipsnis pateikia tokią franšizės sutarties sampratą: franšizės sutartimi viena šalis (teisių turėtojas) įsipareigoja perduoti už atlyginimą kitai šaliai (naudotojui) tam tikram terminui arba neterminuotai teisę naudotis verslo tikslais išimtinių teisių, priklausančių teisių turėtojui, visuma (teise į firmos vardą, teise į prekių ar paslaugų ženklą, teise į saugomą komercinę (gamybinę) informaciją ir kt.), o kita šalis įsipareigoja už tai mokėti sutartyje nustatytą atlyginimą. Analizuojant šį apibrėžimą galima išskirti šiuos pagrindinius franšizės sutarties požymius:

1. franšizės sutartis sudaroma tarp verslininkų;
2. franšizės sutarties dalykas – išimtinės teisės (teisė į firmos vardą, teisė į prekių ir paslaugų ženklą, teisė į saugomą komercinę (gamybinę) informaciją ir kt.);
3. išimtinių teisių turėtojas suteikia šias teises už atlyginimą kitai šaliai, jų naudotojui, kad ši galėtų jas panaudoti verslo tikslais, t. y. panaudoti gaminant ar parduodant prekes ir teikiant paslaugas.

Franšizė šiame straipsnyje bus analizuojama tiek, kiek ji bus susijusi su tikslu parduoti ar perparduoti prekes. Šia prasme franšizė galėtų būti aiškinama kaip prekių distribucijos būdas, susijęs su išimtinių teisių panaudojimu. Nuo įprastinės distribucijos franšizė skiriasi tuo, kad prekėms platinti nėra paskiriamas savarankiškas distributorius, kuris savarankiškai rūpinasi visais prekių pardavimo klausimais, bet yra sudaroma sutartis su savarankiška įmone, kuri yra gana glaudžiai susijusi, pavyzdžiui, su prekių gamintoju ir perka iš jo ne tik prekes, bet ir gauna detalizuotas instrukcijas, kur ir kaip parduoti prekes, kaip organizuoti marketingą, kaip turi būti įrengtos patalpos ir kt. Toks išimtinių teisių turėtojo ir naudotojo ryšys yra svarbus abiem šalims. Išimtinių teisių turėtojas turi galimybę naudingai ir efektyviai panaudoti savo turimas išimtinės teises, o šių teisių naudotojas įgyja galimybę be didelių investicijų pasinaudoti išimtinių teisių turėtojo turima patirtimi, reputacija ir kt. Tai skatina atitinkamai kiekvienos šalies siekį savo santykius reglamentuoti taip, kad nebūtų padaryta žala teisėtiems interesams. Išimtinių teisių turėtojui yra svarbu, kad išimtinių teisių suteikimas naudotojui nesuteiktų naudos konkurentams ar sukurtų papildomą konkurenciją išimtinių teisių turėtojui, taip pat kad būtų išsaugotas franšizės tinklo identiškas ir reputacija. Naudotojui svarbu, kad jis galėtų įvertinti savo veiklos perspektyvas ir galėtų tinkamai pasinaudoti jam suteiktomis teisėmis. Dėl šių priežasčių franšizės sutartyje yra nustatomos tam tikros konkurenciją ribojančios sąlygos, kurios yra formaliai draudžiamos pagal Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį. Civilinio kodekso 6.772 straipsnio 1 dalis numato, kad šalys gali sutartyje numatyti tik tokias konkurenciją ribojančias sąlygas, kurių nedraudžia konkurencijos teisė. Ši civilinės teisės norma yra blanketinė ir įpareigoja šalis įvertinti savo sudaromą franšizės sutartį atsižvelgiant į konkurencijos teisės normas. To paties straipsnio 2 dalis numato, kad tuo atveju, jeigu yra įvykdytas įvardyto straipsnio 1 dalies reikalavimas, franšizės sutartis gali numatyti šiuos šalių teisių apribojimus:

1. teisių turėtojo prievolę nesuteikti kitiems asmenims analogiškų išimtinių teisių visumos naudoti toje pačioje teritorijoje kaip ir naudotojas arba teisių turėtojo prievolę pačiam nevykdyti analogišką veiklos toje pačioje teritorijoje;
2. naudotojo prievolę nekonkuruoti su teisių turėtoju sutartyje nustatytoje teritorijoje toje verslo srityje, kurioje naudotojas veikia naudodamasis jam suteiktomis teisėmis;
3. draudimą naudotojui sudaryti franšizės sutartis dėl analogiškų teisių su teisių turėtojo konkurentais (potencialiais konkurentais);
4. naudotojo prievolę derinti su teisių turėtoju komercinių patalpų, nustatytų sutartyje, išdėstymą ir jų išorės bei vidaus apipavidalinimą;

Svarbu atkreipti dėmesį, kad remiantis aptartoje bendrojoje išimtyje įtvirtintomis teisės normomis tokie ribojimai iš esmės neprieštarau konkurencijos teisės normoms. Tokį konkurencijos teisės normų turinį iš dalies lemia civilinės teisės normos, reglamentuojamos santykių specifikos. Franšizė yra sutartis, turinti ir distribucijos, ir intelektualinės nuosavybės perdavimo sutarčių požymių, kurie lemia ir būtinybę konkurencijos teisės normas kurti ir įgyvendinti atsižvelgiant į šią specifiką. Pavyzdžiui, 6.772 straipsnio 2 dalies 2 punkte įtvirtinta naudotojo prievolė nekonkuruoti su teisių turėtoju riboja konkurenciją, bet toks ribojimas yra logiškas ir būtinas teisių turėtojui, nes priešingu atveju teisių turėtojo teisės galėtų būti iš esmės pažeistos, jeigu naudotojas, pasinaudodamas jam suteiktomis teisėmis, pradėtų konkuruoti su teisių turėtoju. Anksčiau aptartas ir kiti įvardyti ribojimai naudotojui nustatomi siekiant apsaugoti teisių turėtoją. Galimybė numatyti franšizės sutartyje aptartus įpareigojimus sutarties šalims panašiai suprantama ir Europos Sąjungos konkurencijos teisėje. Tai patvirtino teismas Pronuptia byloje [6, p. 208]. Analizuojant konkurencijos teisės ir civilinės teisės sąveiką svarbi Civilinio kodekso 6.772 straipsnio 4 dalis, numatanti, kad negalioja franšizės sutarties sąlygos, kurias draudžia konkurencijos teisė, konkrečiai:

- 1) sąlygos, suteikiančios teisę teisių turėtojui nustatyti naudotojų gaminamų prekių ar atliekamų darbų, ar teikiamų paslaugų kainas arba jų minimalų dydį;
- 2) sąlygos, suteikiančios naudotojui teisę parduoti prekes, atlikti darbus ar teikti paslaugas tik tam tikros kategorijos pirkėjams (užsakovams) arba tik pirkėjams (užsakovams), gyvenantiems franšizės sutartyje nustatytoje teritorijoje;

Šios sąlygos remiantis įvardyta bendrąją išimtimi yra priskirtinos apribojimams, kurie gali itin reikšmingai riboti konkurenciją rinkoje ir yra draudžiamos konkurencijos teisės.

Tokia įvardyto Civilinio kodekso straipsnio 4 dalies formuluotė iš esmės reiškia tai, kad Civiliniame kodekse yra įtvirtintos, o tiksliau pakartotos konkurencinės teisės normos. Galima teigti, kad Civilinio kodekso 6.772 straipsnio 4 dalyje yra įtvirtintos tiek civilinės teisės normos, tiek ir konkurencijos teisės normos, o tai patvirtina, kad konkurencijos teisės normos ir civilinės teisės normos taikomos atsižvelgiant į abiejų teisės šakų normų turinį.

Kyla abejonų, ar tokia teisinė technika, kai Civiliniame kodekse yra kartojamos konkurencijos teisės normos, yra tinkama atsižvelgiant į tai, kad autorius laikosi nuomonės, kad konkurencijos teisė yra savarankiška teisės šaka. Kita vertus, toks atkartojimas padeda įgyvendinti Civilinio kodekso normas asmenims išvengti klaidų ir padeda užkirsti kelią susitarti dėl sąlygų, kurios prieštarauja konkurencijos teisei. Analizuojant įvardytą 6.772 straipsnio 4 dalį lieka neaišku, kaip įtvirtintos normos turėtų būti taikomos tuo atveju, jei konkurencijos teisės normos būtų pakeistos ir franšizės sutarties šalims konkurencijos teisė leistų nustatyti tokius ribojimus. Remiantis Civilinio kodekso 1.3 straipsniu, kuris numato, kad jeigu yra šio kodekso ir kitų įstatymų prieštaravimų, taikomos šio kodekso normos, išskyrus atvejus, kai šis kodeksas pirmenybę teikia kitų įstatymų normoms, darytina prielaida, kad tokiu atveju Civiliniame kodekse nustatytas draudimas neturėtų būti taikomas, nes Civilinis kodeksas teikia pirmenybę konkurencijos teisės normoms. Iš to plauktų svarbi civilinės teisės ir konkurencijos teisės sąveikos taisyklė: **konkuruojant tarpusavyje Civiliniame kodekse įtvirtintoms konkurencijos teisės normoms su konkurencijos teisės normomis, įtvirtintomis kituose konkurencijos teisės šaltiniuose, turi būti taikomos konkurencijos teisės normos, įtvirtintos kituose konkurencijos teisės šaltiniuose.**

Svarbus klausimas, kurį reikia išnagrinėti analizuojant konkurencijos teisės ir civilinės teisės normų sąveiką, yra šių normų aiškinimo principai. Civilinio kodekso 1.9 straipsnis įvardija Civilinio kodekso normų aiškinimo principus. Šio straipsnio 2 dalis numato, kad Civiliniame kodekse vartojami žodžiai ir jų junginiai aiškinami pagal jų bendrinę reikšmę, išskyrus atvejus, kai iš konteksto matyti, kad žodis ar žodžių junginys vartojamas specialiajai – teisine, technine ar kitokia reikšme. Jeigu bendrinė ir specialioji žodžio reikšmės nesutampa, pirmenybę teikiama specialiajai žodžio reikšmei. Aiškinant civilinės teisės normas, kurios gali būti įgyvendinamos tik tinkamai aiškinant konkurencijos teisės normas, turi būti laikomasi šios taisyklės: **žodžiai ar jų junginiai, numatyti Civilinio kodekso normose, kurių tinkamas įgyvendinimas galimas tik tinkamai aiškinant konkurencijos teisės normas, turi būti aiškinami remiantis žodžių reikšmėmis, kurias tokiems žodžiams suteikia konkurencijos teisė**, pavyzdžiui, Civilinio kodekso 6.772 straipsnio 2 dalies 3 punkte vartojamas žodis „konkurentas“, 6.802 straipsnio 2 dalies 12 punkte vartojamas žodžių junginys „prekės, kurios konkuruoja su sutartyje nustatytomis prekėmis“, turi būti aiškinamas remiantis konkurencijos teisės suteikiamomis žodžių ar jų junginių reikšmėmis.

Išvados

Atsižvelgiant į pateiktą analizę galima būtų padaryti šias išvadas:

1. Civilinės teisės normos iš esmės yra dispozityvinės ir įtvirtina tam tikrus leidimus, galimas veikimo alternatyvas, o konkurencijos teisės normos imperatyvinės ir įtvirtina tam tikrus draudimus.

2. Aiškinant sutartis civilinėje teisėje pirmiausia turi būti nagrinėjami tikrieji šalių ketinimai, o įgyvendinant ir taikant konkurencijos teisės normas svarbiausia ne tik koks tikrasis šalių ketinimas, o kokį ekonominį rezultatą sudarydamos sutartį šalys sukūrė ar galėjo sukurti.

3. Tinkamai įgyvendinti civilinės teisės normas galima tik tuo atveju, jei tinkamai aiškinamos konkurencijos normos ir, atvirkščiai, – tinkamai įgyvendinti konkurencijos teisės normos galima tada, jei šalių santykiai tinkamai aiškinami ir vertinami pagal Civilinės teisės normas.

4. Kuriant civilinės teisės normas, remiamasi konkurencijos teisės normomis.

5. Konkuruojant tarpusavyje Civiliniame kodekse įtvirtintoms konkurencijos teisės normoms su konkurencijos teisės normomis, įtvirtintomis kituose konkurencijos teisės šaltiniuose, turi būti taikomos konkurencijos teisės normos, įtvirtintos kituose konkurencijos teisės šaltiniuose.

6. Žodžiai ar jų junginiai, numatyti Civilinio kodekso normose, kurių tinkamas įgyvendinimas galimas tik tinkamai aiškinant konkurencijos teisės normas, turi būti aiškinami remiantis žodžių reikšmėmis, kurias tokiems žodžiams suteikia konkurencijos teisė.

LITERATŪRA

1. **Vaišvila A.** Teisės teorija. – Vilnius: Justitia, 2000.
2. **Lietuvos Respublikos** civilinis kodeksas // Valstybės žinios. 2000 m. rugsėjo 6 d. Nr. 74.
3. **Lietuvos Respublikos** Konstitucija. – Vilnius, 1994.
4. **Lietuvos Respublikos** konkurencijos įstatymas // Valstybės žinios. 1999 m. balandžio 2 d. Nr. 30.
5. **Lietuvos Respublikos** konkurencijos tarybos 1999 m. gruodžio 27 d. nutarimas Nr. 38 „Dėl bendrosios išimties suteikimo vertikaliesiems susitarimams taikant Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5, 6 ir 7 straipsnius“ // Valstybės žinios. 1999 m. gruodžio 29 d. Nr. 110.
6. **Korah V.** EC Competition Law and Practice. Sixth edition. – Oxford, Hart Publishing, 1997.

The Interaction between the Norms of Civil and Competition Law

Doctoral Candidate Daivis Švirinas

Law University of Lithuania

SUMMARY

The interaction between the norms of civil and competition law is analysed in the article. This interaction is becoming more important with the development of competition law and the implementation of the norms of the new Civil Code of the Republic of Lithuania. The analysis of the interaction between the norms of the civil and competition law is carried out by evaluating one of the main principles of civil law - the principle of freedom of agreement. Different sorts of agreement, such as agency, distribution, and franchise, are analysed. All these types of agreement are regulated under the Civil Code of the Republic of Lithuania. While analysing the interaction, separate points of civil law are explained taking into account the norms of competition law as much as necessary to single out the main aspects of the interaction. In his article the author has drawn some conclusions which will help to properly explain and implement the norms of civil law, and ensure that the norms of competition law are not violated while implementing the norms of civil law.